

GÜNÜMÜZDE SENDİKAL EĞİTİM NASIL OLMALI?

Tes-İş Dergisi, Mart-Nisan 2002

Yıldırım Koç

30 yıla yakın bir süredir sendikal eğitimlere katılan biri olarak, “günümüzde sendikal eğitim nasıl olmalı?” gibi bir soruyu kendime sorduğumda, çok kolay bir cevap veremiyorum. Bazen, kendi kendime, “sendikal eğitim” adı altında sürdürülen çalışmaların yararlı olup olmadığını sorduğum bile oldu. Eğitimlerde birlikte olduğum arkadaşlarla daha sonraları karşılaştığımda onların hatırladıkları konuları düşündüğümde, sendikal eğitimin insanların yaşamlarında çok fazla iz bırakmadığını söyleyebiliyorum. Bu nedenle, bazı saptamalarla yetineceğim.

Öğrenmek istemeyene birşey öğretmek mümkün değildir. Sendikal eğitimin başarısı, katılımcının öğrenmek istediği konularla konuşmacının öğretmek istediği konular arasında bir uyumun bulunmasına bağlıdır. Bu nedenle, standart sendikal eğitim programları yerine, ihtiyaca göre biçimlendirilmiş programlar bana daha gerçekçi ve başarılı geliyor.

Sendikal eğitimde öğretmen-öğrenci ilişkisi kurulmaya çalışılırsa, diyalog kanalları kopuyor. Sendikal eğitime katılanlar genellikle belirli bir yaşa gelmiş, üzerinde çeşitli sorumluluklar olan, yaşamın içinde önemli zorlukları aşmış insanlardır. Birçoğu aile sahibidir. Herkesin kendi alanında bildiği birçok konu vardır. Önemli bir hayat tecrübesi birikimi olan, televizyonları izleyen ve bazen gazete ve hatta ara sıra kitap okuyan bir grupta kurulacak ilişki, eşitlik, karşılıklı saygı ve arkadaşlık temelinde olmalıdır. Böyle bir ilişki, toplantıya konuşmacı olarak katılan kişinin de toplantıdan yararlanmasını sağlar.

Günümüzdeki işçi, bilgilenme konusunda 30 yıl önceki işçiden çok farklıdır. Ancak bu farklılığın olumlu boyutunun yanı sıra, sermayenin hegemonyası altındaki kitle iletişim araçlarının sermaye yanlısı şartlandırmaları da olumsuz bir etki yaratmaktadır. Sendikal eğitimde, sermaye hegemonyası altındaki kitle iletişim araçlarının yarattığı yanlısı bilgilendirme ve şartlandırma ile mücadele edilmeli ve televizyonlarda sunulan bilginin ve yaklaşımların genellikle yetersiz olduğu anlatılmalıdır.

Sendikal eğitimin amacı, bir taraftan bilgi aktarmak, diğer taraftan katılımcıların sorgulama ve öğrenme yeteneklerini geliştirmek olmalıdır. Esasında her yaşta ve alandaki eğitimin amacı da bu olmalıdır. Bu nedenle, bir öğretim üyesinin gelerek, yanlısı bir anlayışla “ders anlatır” gibi, örneğin iş hukuku anlatmasının fazla bir yarar sağlamadığını düşünüyorum. İş hukuku anlatılmalı; ancak bu anlatımda kullanılacak yöntem, katılımcının kafasındaki sorulardan başlayıp, bu soruları, kişiyi kendi başına daha fazla öğrenmeye teşvik edecek biçimde yanıtlamak olabilir. Ayrıca, bilgi edinmek isteyen kişi, kendisine belirli araçlar sunulduğunda onlardan yararlanabiliyor; hatta kendisi arayarak bu araçlara erişebiliyor.

Sendikal eğitimde bilgi aktarmaktan çok, öğrenme ihtiyacının hissettirilmesinin ve öğretilmesinin daha önemli olduğunu düşünüyorum.

Sendikal eğitimde bilgi aktarmaktan çok, deneyimlerin ve çeşitli kanallardan öğrenilmiş bilgilerin sorgulanmasını ve sistemleştirilmesini sağlayacak anlayışların öğretilmesinin daha önemli olduğunu düşünüyorum.

Sendikal eğitimde bilgi aktarmaktan çok, hayatın karmaşıklığını ve işçilerin, ülkemizin ve dünyanın sorunlarının çözümü için hayatın her alanıyla ilgilenmek gerektiğinin kavratılmasının daha doğru olduğunu düşünüyorum.

Bu çerçevede taban eğitimleri, işyeri sendika temsilci ve baştemsilci eğitimleri ve genellikle yöneticilerin katılacağı ileri düzey eğitimler yapılabilir.

Taban eğitimlerinde işçilerin, sendikaların, ülkemizin ve dünyanın sorunlarına ilişkin tartışmalı toplantıların daha yararlı olduğu kanısındayım. Taban eğitimlerinin amacı, çok konuda ayrıntılı bilgilendirme değil, güncel konularda katılımcıların da söz aldığı tartışmalar olabilir. Örneğin, günümüzde bir günlük bir taban eğitiminde sermayenin saldırısı, IMF'nin dayattığı politikalar ve bunları etkileri, hükümetlerin izlediği politikalar, iş güvencesi, özelleştirme, Avrupa Birliği ve ABD ile ilişkiler, bağımsızlık, ulusal egemenlik, sendikaların güncel görevleri gibi konular ele alınabilir.

Temsilci, baştemsilci, şube yöneticisi eğitimlerinde ise hem daha kapsamlı tartışmalar yapılabilir, hem de bilgilendirme ve bilgi kaynaklarına erişme ve bunları kullanma eğitimi sağlanabilir. Böyle bir eğitim en az iki-üç gün sürmelidir.

Daha üst düzey yöneticilerin katıldığı toplantılarda ise daha ayrıntılı konularda bilgilendirme yapılabilir. Belirli bir konuda uzmanların katıldığı tartışmalı toplantılar düzenlenebilir. Örneğin, gündemde iş güvencesi varsa, uzmanların katılımıyla dünyada ve Türkiye'de konunun anlatıldığı ve tartışıldığı bir toplantı düzenlenebilir.

Sendikal eğitime, sendika genel merkez ve şube yöneticilerinin de katılarak, sendikal faaliyetlere ilişkin değerlendirmelerin yapıldığı bir oturumda katılımcılarla etraflı olarak tartışmalarında büyük yarar vardır.